

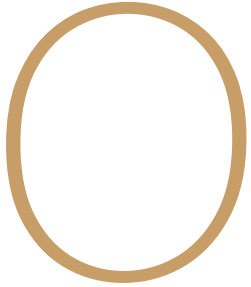

ЛЕГЕНДАРНИ СНАЈПЕРИСТИ РАТНИЦИ СА ДИСТАНЦЕ

Иако се обично мисли да су снајперисти продукт новијих ратова, они постоје дуго у војној историји. Најславнији мајстор поготка са дистанце свакако је Василиј Зајцев, совјетски снајпериста о чијим је подвизима снимљен филм „Непријатељ пред вратима“.

Пише проф. др Владимир БАРОВИЋ

Међу најбољим
снајперистима
света је Људмила
Павличенко

д нај-
раније
исто-
рије
углав-
ном се
памте
ратови
као

друштвена појава која носи смрт и разарање. С друге стране, у том метежу и хаосу зарађене стране приморане су да уложе максималне напоре како би унапредиле своје техничке и технолошке капацитете. Од када је измишљено ватрено оружје, војници су настојали да га учине све прецизнијим. Још код старих мускета покушана су разна побољшања ради регулисања прецизности паљбе.

Први познати снајпериста био је Ирац Томас Планкет, стрелац 95. пука британске империјалне војске, који је у бици код Какабелоса у Шпанији 1809. погодио француског заповедника генерала Августа Марију Франсоа Колбера са даљине процењене на око 500 метара. За почетак 19. века била је то фантастична дистанца, а с обзиром на то да је користио пушку „бејкер”, која је имала ефикасан домет од 200 метара. Планкет је постао британски ратни херој. Његови саборци говорили су да је имао више среће него вештине, јер то оружје није имало такве могућности. Да би их демантовао, он је поновио гађање и погодио генераловог заменика, официра који му је пружио прву помоћ.

ПРЕЦИЗНОСТ НА ЦЕНИ ОД ДАВНИНА

У историји ратовања остао је упамћен и наредник јужњачких снага Грејс, који је у Америчком грађанском рату, у бици код Спотсилване,

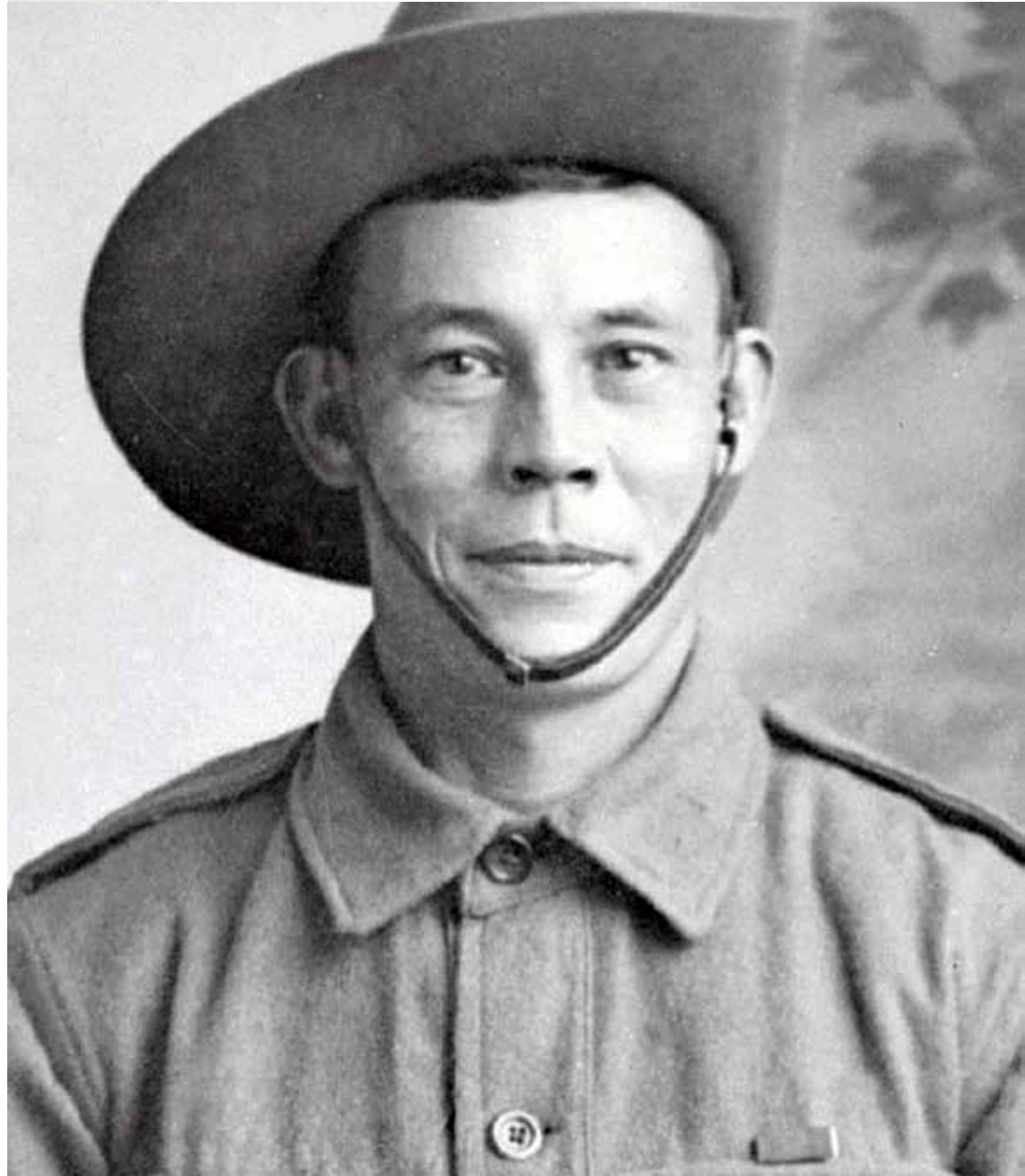
9. маја 1864. са 900 метара погодио и неутралисао генерала Џона Седвика. Седвик је био највише позициониран северњачки генерал, а како је био омиљен међу војницима, који су га звали „Ујка Џо”, његова погибија била је и удар на морал трупа.

У Првом светском рату, по идеји првог лорда Адмиралитета Винстона Черчила, Британци су извели операцију искрцавања на Галипољу са жељом да Турску избаце из рата. Војна операција није кренула како треба, британске снаге састављене

већином од Аустралијанаца укопале су се уз обалу и грчевито браниле од напада Турака које су предводили немачки официри.

Забележено је како је аустралијски војник Вилијам Едвард (Били) Синг стандардном војничком пушком „ли-енфилд” калибра .303 без оптичког нишана погодио око 200 турских војника (потврђено је више од 150 погодака јер је у условима рововске битке тешко проверити сваки погодак). Синг је био војник 31. батаљона 5. лаке коњичке регименте аустралијских империјалних

Аустралијски војник Вилијам Едвард (Били) Синг називан је „галипољски снајпериста”

снага британске војске, а у историју и западњачку војну митологију ушао је као „галипољски снајпериста” (чак му је подигнут и споменик). Били Синг био је не само веома стрпљив стрелац, што је предуслов за снајперисту, већ и први који је имао специјалног осматрача који је налазио циљеве. Данас је то стандардна процедура у многим армијама, али се 1915. све сводило на индивидуално одабирање циљева и дејствовање по непријатељу.

БЕЛА СМРТ

Совјетски Савез почео је такозвани Зимски рат (30. 11. 1939 – 12. 3. 1940) против Финске са жељом да исправи границе у своју корист, а совјетска Врховна команда је планирајући напад потценила непријатеља. Совјети су то скупо платили – имали су чак 49.000 мртвих и 159.000 рањених војника, док су фински губици били знатно мањи – 33.000 мртвих и 43.500 рањених. У рату се истакао фински снајпериста Симо Хајхе, по занимању пољопривредник, а у историји познат као „Бела Смрт”. Совјетском пушком „мосин нагант” М1891 у пар месеци рата ликвидирао је неколико стотина совјетских војника и официра (према неким изворима имао је преко 500 погодака за сто дана). И на 40 степени испод нуле Хајхе је остајао дуго непомичан и прецизном ватром неутралисао слабо обучене и опремљене совјетске војнике. Добро је подносио зиму, стрпљиво чекао прилику и пласирао погодак, а када су били велики минуси, користио је искључиво пушку са механичким нишанима

(на екстремним хладноћама тадашња оптика је често маглила, што је смањивало могућност прецизног поготка). Совјетски снајперисти имали су задатак да га елиминишу. На самом крају рата један снајпериста умало је извршио тај задатак, откунувши му метком доњу вилицу и леви образ. Након болнич-

Фински снајпериста Симо Хајхе, по занимању пољопривредник, у историји је познат као „Бела смрт”

ког лечења Хајхе се опоравио, али је због рањавања имао изузетно непријатан изглед. По исказима својих сабораца био је храбар и у борби прса о прса, када је дејствовао аутоматом. Човек који је на души имао преко 500 људи умро је природном смрћу 2002. године у дубокој старости (97 година).

ЛЕГЕНДА СОВЈЕТСКИХ СНАЈПЕРИСТА

Василиј Григоријевич Зајцев рођен је 1915. на уралским планинама. Живећи уз оца (не деду како је приказано у филму „Непријатељ пред вратима“) научио је да чувеном руском пушком „мосин-наган“ модел 1891 погађа разне животиње – покретне мете на великим даљинама, што је специфичност планинског лова и данас. То знање успешно је примењивао у стаљинградским борбама, што је приметио један батаљонски политички комесар. Зајцев је показао способност изузетно прецизне паљбе из пушке „мосин-наган“, и то коришћењем искључиво механичких нишана. Убрзо је прекомандован у јединицу снајпериста и до половине новембра 1942. у стаљинградским рушевинама имао је 32 потврђена поготка непријатељских војника.

Примењивао је опробану тактику да се кроз канализацију провуче у непријатељску позадину. Затим би се увлачио у рушевине и сатима чекао да наиђе непријатељски официр, курир, ордонанс, везиста. Увек је бирао мете од значаја и избегавао да пуца у обичне војнике. Говорио је да што је видео виши чин, имао је већи изазов да мету погоди, без обзира на негативне околности и сметње. Омиљено време за дејство било му је рано јутро, када би први зраци сунца Немцима заклањали поглед, те нису могли да оцене одакле долази снајперска паљба. Све забележене поготке постигао је пушком „мосин-наган“ модел 1891 и РЕМ оптиком, која је била копија немачког „цајса“. За ратну производњу касније је коришћена јефтинија оптика 3,5×ПУ.

Василиј Григоријевич Зајцев имао је правило: један метак – један непријатељ, што је значило да нема поправног, један погодак морао је решити борбену ситуацију

Зајцев је користио и тактику снајперског тандема. У снајперском тиму био је са познатим стрелцем Куликовим задајући силне муке немачким војницима који су увек осећали страх да су на крстићу оптике совјетске производње. Зајцев је имао правило: један метак – један непријатељ, што је значило да нема поправног, један погодак морао је решити борбену ситуацију. За време Стаљинградске битке Зајцев је имао чак 225 погодака, од чега су многи били официри, а по неким тврдњама у тандему са Куликовим вештом

ватром умео је да прикује за земљу читаву немачку чету. Има сведочења да је као у поменутом филму успешно елиминисао немачког снајперског инструктора из чувене школе у Зосену, мајора Хајнца Торвалда. До краја рата добио је неколико високих ордена, био је инструктор совјетских снајпериста и проглашен је за хероја Совјетског Савеза, што га чини ако не најефикаснијим, сигурно најпознатијим снајперистом Другог светског рата, чија се борбена тактика и данас проучава не само у руским већ и америчким вој-

ним школама. Зајцев је умро 1991, свега десет дана пре распада Совјетског Савеза, а сахрањен је уз своје давно пале саборце на највишој тачки Стаљинграда – Мамајевом кургану, где су изгинуле хиљаде совјетских бораца у Великом отаџбинском рату.

СТУДЕНТКИЊА – ЛОВАЦ НА НАЦИСТЕ

Мало је познат податак да су Совјети једина војна сила која је имала 20.000 обучених снајпериста пред Други светски рат и у току рата. Од тог броја у редовима

Црвене армије било је око 2.100 жена снајпериста (преживело је тек пет стотина). Нема тачних података, али ратна статистика сугерише да су жене снајперисте Црвене армије успеле да погоде између 12 и 14 хиљада немачких официра, подофицира и војника, што је значајан допринос победи савезника над фашистичким снагама. Најпознатија међу њима, Људмила Павличенко, имала је 309 потврђених погодака, укључујући и 36 снајпериста осовинских снага. Занимљив је податак да је, када је из-

ШЕЈТАН ОД РАМАДИЈА

У медијима се појавио податак да је маја 2017. снајпериста канадске војске у Ираку погодио терористу тзв. Исламске државе са дистанце од чак 3.540 метара. Није објављени име стрелца већ је истакнут податак да је био припадник специјалних снага и да је гађао са једне вишеспратнице, те да је до циља метак летео читавих десет секунди. Пре овог поготка светски рекорд држао је Британац Крег Харисон, који је неутралисао талибанског борца са 2.475 метара (2009), а до тада рекордер је био канадски поручник Роб Фурлонг са дистанцом од 2.430 метара. Најпознатији амерички снајпериста новијег времена био је припадник елитне јединице морнаричких „фока“ Крис Кајл, који је имао 160 потврђених погодака. У својој књизи „Амерички снајпериста“ тврдио је да је елиминисао 255 противничких бораца током четири ротације, тј. боравка у ратној зони. Ирачани су га с разлогом звали „Шејтан од Рамадија“, а исламисти су за његову главу расписали награду од 20.000 долара. Да је тачна изрека да „ко се мача лати од њега и гине“, потврђује судбина самог Кајла. Ватреним оружјем убио га је саборац у једној стрељани у Тексасу 2013. године.

био Други светски рат, она била студенткиња историје. Од детињства се бавила стрељаштвом. Своју вештину потврдила је у борбама код Одесе, када је за мање од сто дана из строја изабацила 190 најчешће румунских непријатељских официра и војника. Неустрашиво се борила на јужном фронту, где је и рањена у лето 1942. од немачке артиљеријске ватре. Након опоравка добила је специјалну пропагандну мисију – требало је да оде у Сједињене Државе и афирмише женски активизам у борби са фашистичким силама. Постигла је огроман успех. Људмила Павличенко постала је ноћна мора за нацисте, како на фронту као снајпериста, тако и као инструкторка будућих снајпериста. До краја Другог светског рата радила је на обуци у јединицама Црвене армије. ■

Људмила Павличенко имала је 309 потврђених погодака, укључујући и 36 снајпериста осовинских снага